

อุปสรรคของทัศนคติความขัดแย้งทางการเมืองไทย : การศึกษาเชิงอรรถศาสตร์ปริชานในข่าวหนังสือพิมพ์

Conceptual Metaphors of Thai Political Conflicts:

Cognitive Semantics Study in newspapers

กมลทิพย์ สมบูรณ์พงษ์¹,
เชิดชัย อุดมพันธ์²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสรรคของทัศนคติความขัดแย้งในหนังสือพิมพ์ไทยในช่วง พ.ศ. 2548–2557 ตามทฤษฎีการศึกษาอุปสรรคของทัศนคติ (conceptual metaphor) ของเลคอฟและ จอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) โดยเก็บข้อมูลจากข่าว บทความข่าวที่เป็นความขัดแย้งทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์จำนวน 2,880 ฉบับซึ่งรวบรวมไว้ในกฤตภาคออนไลน์ จากการวิจัยพบถ้อยคำ อุปสรรคที่แสดงความขัดแย้ง 4,675 ถ้อยคำ และผู้ใช้ภาษามีมุมมองต่อความขัดแย้งผ่านอุปสรรคของทัศนคติ 7 แบบ ได้แก่ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการต่อสู้ ความขัดแย้งทางการเมืองคือไฟ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการแสดงบทบาทสมมติ ความขัดแย้งทางการเมืองคือเกม/ กีฬา ความขัดแย้งทางการเมืองคือพฤติกรรมของสัตว์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือความเจ็บป่วย และความขัดแย้งทางการเมืองคือความเชื่อ

อย่างไรก็ตามความขัดแย้งเป็นนามธรรมมีความซับซ้อนหลายมิติสามารถเสนอผ่านอุปสรรคของทัศนคติ หลายแบบร่วมกัน โดยอุปสรรคของทัศนคติแต่ละแบบที่พบจะสื่อสารลักษณะเด่นแต่ละมิติของความขัดแย้ง ได้แก่ ความขัดแย้งที่มีการแบ่งเป็น 2 ฝ่ายถูกนำมาสื่อสารผ่านอุปสรรคของทัศนคติ ความขัดแย้งทางการเมือง คือการต่อสู้ ความขัดแย้งทางการเมืองคือพฤติกรรมของสัตว์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการแข่งขัน เกม/ กีฬา และ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการแสดงบทบาทสมมติ นอกจากนี้ความขัดแย้งที่ก่อให้เกิด ผลกระทบหรือความเสียหายถูกนำมาสื่อสารผ่านอุปสรรคของทัศนคติ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการต่อสู้ ความขัดแย้งทางการเมืองคือไฟ ความขัดแย้งทางการเมืองคือความเจ็บป่วย และ ความขัดแย้งทางการเมืองคือความเชื่อ

คำสำคัญ: ความขัดแย้ง, อุปสรรคของทัศนคติ, การเมืองไทย, อรรถศาสตร์ปริชาน

Abstract

The objectives of this research was to study the conceptual metaphors of conflicts in Thai newspaper between 2005 – 2014, based on Lakoff and Johnson's concept (1980), gathering political conflicts in online clipping from 2,880 newspapers. The research found the 4,675 metaphors expressed conflicts, and language users had perspectives towards conflicts through 7 types of conceptual metaphors; namely political conflict is the fight political conflict is fire political conflict is role play political conflict is game/sport political conflict is animal behavior political conflict is illness and political conflict is belief.

However, conflicts are abstracts which have multi-dimensional complex can be presented through a combination of multiple conceptions metaphors. Each conceptual metaphor found communicated the distinctive aspects of the conflicts; namely: a bipartisan conflict communicated through conceptual metaphors of political conflict is the fight political conflict is animal behavior political conflict is game/sport and political conflict is role play .Additionally, an impact or damage conflict communicated through conceptual metaphors of political conflict is fire political conflict is illness and political conflict is belief.

Keywords : Conflict, Conceptual Metaphor, Thailand' s Politics, Cognitive Semantic

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

²ผศ.ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทนำ

เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยเป็นเรื่องที่ปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันดังที่ศูนย์ เศรษฐรัฐบุณยสร้าง (2553, น.7) ได้กล่าวไว้ภายหลังการเปลี่ยนแปลง การปกครองเมื่อปี พ.ศ.2475 เป็นต้นมาประเทศไทยมีการปฏิวัติ รัฐประหาร กบฏ หรือจลาจลนองเลือด มาแล้วไม่น้อยกว่า 20 ครั้ง โดยความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงปี พ.ศ.2548 เป็นต้นมา ถือว่าเป็นชนวน สำคัญที่สร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้น ภายในสังคมทุกระดับได้อย่างชัดเจนและความขัดแย้งได้ ดำเนินมากกว่า ทศวรรษ ทั้งนี้สาเหตุของความขัดแย้งส่วน หนึ่งสืบเนื่องมาจากความคิดเห็นและอุดมการณ์ทาง การเมือง ของคนในสังคมที่แตกต่างกันอย่างรุนแรงจนทำให้ เกิดการแบ่งแยกกันเป็นฝักฝ่าย ผลของความขัดแย้ง สร้าง ความเสียหายทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน รวมถึงส่งผลกระทบต่อ สภาพจิตใจและความรู้สึกของคนในชาติเป็น อย่างยิ่ง สิ่ง หนึ่งที่จะทำให้เข้าใจความคิดของคนในสังคมท่ามกลาง ความขัดแย้งคือ ภาพสะท้อนจากการใช้ "ภาษา" สื่อสารของ คนในสังคม เนื่องจากภาษาถือเป็นผลผลิตทางความคิดที่ สามารถแสดงมโนทัศน์ของผู้ ใช้ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ภาษาของสื่อหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่ง ที่มีความใกล้ชิดผูกพัน กับการรับรู้ข่าวสารของผู้คนมาเป็น เวลานาน การนำเสนอของหนังสือพิมพ์จึงเป็นเสมือนภาพ สะท้อน เหตุการณ์หรืออารมณ์ ความรู้สึก ความคิดที่ สัมพันธ์อยู่กับความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ เกิดขึ้น ดังนั้นการเลือกใช้คำอุปลักษณณ์เพื่อนำเสนอข่าว ความขัดแย้งทางการเมืองของไทยจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำ ให้มองเห็นข้อสังเกตที่มีต่อปรากฏการณ์ในวิกฤตการเมือง ครั้งนี้ว่าผู้ใช้ภาษามีมุมมองเกี่ยวกับความขัดแย้งนี้อย่างไร

อนึ่งการศึกษาอุปลักษณณ์มโนทัศน์เป็นวิธี การศึกษาภาษาเพื่อให้เข้าใจระบบความคิดของมนุษย์ ซึ่งเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980, 2003) ได้นำเสนอว่าอุปลักษณณ์มโนทัศน์เป็น การใช้ภาษาใน เิงเปรียบเทียบที่สะท้อนความคิดของมนุษย์ที่สัมพันธ์กับ การถ้อยความหมายระหว่าง แวดวงความหมาย (domain) มีการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งโดยทั้งสอง มโนทัศน์มีความคล้ายคลึง กันแบบนามธรรมที่อยู่ในระดับปริ ขานของผู้ใช้ภาษา เป็นการเชื่อมโยงระหว่างวงมโนทัศน์ (cross domain mapping) ซึ่งเชื่อมโยงคุณสมบัติที่มีความ คล้ายคลึงกันตามมุมมองของผู้ใช้ภาษาในระดับปริ ขานจากวงมโนทัศน์ต้นทางไปสู่วงมโนทัศน์ปลายทาง ดัง ตัวอย่างมโนทัศน์การโต้แย้งคือการทำสงคราม ARGUMENT IS

WAR ที่สะท้อนให้เห็นภาษาที่ใช้ใน ชีวิตประจำวันของผู้ใช้ ภาษาอังกฤษต่อไปนี้

Your claims are indefensible.

He attacked every weak point in my argument.

He criticisms were right on target.

I demolished his argument.

I've never won an argument with him.

You disagree? Okay, shoot!

(Lakoff and Johnson, 2003, p.5)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า การโต้แย้งมี ลักษณะบางประการเกี่ยวข้องกับความคิดเรื่องสงคราม แม้ว่า จะไม่มีการต่อสู้ทางกายแต่เป็นการต่อสู้กันด้วย วาจา เช่น มีการโจมตี ป้องกัน โต้ตอบ เหล่านี้ สะท้อนให้ เห็นว่าการโต้แย้งเป็นสิ่งที่อยู่ในวัฒนธรรม และคนในสังคม ผู้ใช้ภาษาอังกฤษมีมโนทัศน์เกี่ยวกับ การโต้แย้งว่า การ โต้แย้งเป็นสงคราม โดยสังเกตได้จากการใช้คำกริยาต่าง ๆ เช่น indefensible, attacked, right on target, demolished, won และ shoot กล่าวคือ เป็นการนำมโนทัศน์ต้นทางคือ สงคราม มา อธิบายมโนทัศน์ปลายทางคือ การโต้แย้ง สิ่ง สำคัญที่สุดของอุปลักษณณ์จากตัวอย่างนี้ไม่ใช่แค่เรื่องของ ภาษา เท่านั้น แต่แสดงให้เห็นระบบความคิดของมนุษย์ที่มี ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งผ่านโครงสร้างทางความคิดในลักษณะ ของ การเปรียบเทียบนั่นเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อุปลักษณณ์มโนทัศน์ความขัดแย้งใน วิกฤตการเมืองไทยที่ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์ไทยช่วง พ.ศ. 2548-2557

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีอุปลักษณณ์มโน ทัศน์ของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff, and Johnson, 1980, 2003) ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งในการศึกษาอรรถศาสตร์ปริขานที่ จะช่วยให้มองเห็นระบบความคิดของ ผู้ใช้ภาษาได้ นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยอุปลักษณณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเมืองซึ่ง ผู้วิจัยใช้เป็นแหล่งค้นคว้า และเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ อุปลักษณณ์ความขัดแย้งทางการเมือง เช่น ในงานวิจัยเรื่อง อุปลักษณณ์ที่ นักการเมืองไทยใช้ : การศึกษาตามแนว อรรถศาสตร์ปริขานและวัจนปฏิบัติศาสตร์ (รัชนิญญา กลิ่นน้ำหอม, 2551) ที่ศึกษาคำปราศรัยหาเสียง การอภิปราย เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล การสัมภาษณ์

และรายการ “นายกฯ ทักซิณคฺยกับประชาชน” ผลการวิจัยแสดงให้เห็นอุปลักษณะมโนทัศน์เกี่ยวกับการเมือง ที่มองว่าการเมืองคือการต่อสู้สะท้อนให้เห็นมุมมองของนักการเมืองว่าการเมืองเป็นเรื่องของความรุนแรง การเมืองต้องมีการวางกลยุทธ์เพื่อช่วงชิงชัยชนะ การศึกษาอุปลักษณะมโนทัศน์การเมืองในภาษาไทยตามแนว อรรถศาสตร์ปริชาน (อุษา พฤทธิชัยวิบูลย์, 2544) ที่ศึกษาข่าวการเมืองและบทวิเคราะห์ข่าวการเมืองไทย จากหนังสือพิมพ์ไทยรายสัปดาห์ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การเมืองเป็นสงคราม และจากบทความ วิจัยเรื่อง “การชุมนุมทางการเมืองคือการทำสงคราม” มโนทัศน์ที่สะท้อนจากอุปลักษณะข่าวการเมืองชุมนุมทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ไทย (กนกกาญจน์ วรสีหะ, 2555) ที่ศึกษาคำอุปลักษณะจากหนังสือพิมพ์รายวัน ผลการวิจัยพบว่าในการรายงานข่าวมีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณะเปรียบเทียบผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่รัฐเป็นคู่ต่อสู้ และเปรียบเทียบการชุมนุมทางการเมืองเป็นการทำสงคราม ถ้อยคำอุปลักษณะสะท้อนอุปลักษณะมโนทัศน์หรือ มุมมองของหนังสือพิมพ์ต่อการชุมนุมว่า “การชุมนุมคือการทำสงคราม” เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยคัดเลือกถ้อยคำอุปลักษณะจากข่าว บทความ ข่าวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในหนังสือพิมพ์ 6 ชื่อ ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน ผู้จัดการรายวัน ข่าวสด ไทยรัฐ แนวหน้า และเดลินิวส์ ฉบับวันที่ 7, 14, 21 และ 28 ของทุกเดือน รวมระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2548-2557 มีจำนวนหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 2,880 ฉบับ โดยผู้วิจัยสืบค้นถ้อยคำอุปลักษณะจากกฤตภาคออนไลน์ทางเว็บไซต์มติชนมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์อุปลักษณะมโนทัศน์ตามทฤษฎีการวิเคราะห์อุปลักษณะมโนทัศน์ของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff, and Johnson, 1980, 2003) ที่มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเชิงความหมายผ่านกระบวนการถ่ายโยง ความหมาย ทั้งนี้ ถ้อยคำอุปลักษณะที่ศึกษาจะต้องมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบหรือแสดงให้เห็นความขัดแย้ง กันทางการเมืองของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ.2548-2557 อันเนื่องมาจากมุมมองหรือทัศนะทางการเมืองที่ต่างกัน โดยมีระดับของสภาพความขัดแย้งอยู่ในขั้นล่อแหลมอันอาจนำไปสู่ความรุนแรง หรือเป็นอันตรายต่อการดำเนินชีวิต

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบถ้อยคำอุปลักษณะที่แสดงความขัดแย้งจำนวน 4,675 ถ้อยคำสามารถสะท้อน

ให้เห็นอุปลักษณะมโนทัศน์ความขัดแย้งในข่าวการเมืองไทย 7 แบบ ดังนี้

1. อุปลักษณะมโนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการต่อสู้

เป็นการแสดงความคิดที่มีการเปรียบเทียบความขัดแย้งทางการเมืองว่าเป็นเหมือนการต่อสู้ โดย การต่อสู้มีทั้งแบบที่เป็นการต่อสู้ระหว่างบุคคลซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะการทำร้าย การใช้อาวุธ การบาดเจ็บ พบถ้อยคำอุปลักษณะ เช่น คำว่า เชือด ตบ ฆาต ดาบ กระอักเลือด เป็นต้น ไปจนถึงการต่อสู้ระหว่างคน จำนวนมากในรูปแบบสงคราม ซึ่งเป็นการรบใหญ่ที่มีคนจำนวนมากต่อสู้ฆ่าฟันกันอันประกอบด้วยหน่วยรบ โดยที่แต่ละฝ่ายต้องใช้ยุทธวิธีการรบรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ฝ่ายของตนชนะฝ่ายศัตรู พบถ้อยคำอุปลักษณะ ที่สะท้อนอุปลักษณะมโนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการต่อสู้ เช่น คำว่า ตี กกลยุทธ์ ยุทธการ สมรภูมิ ระเบิด ไล่ตี เป็นต้น ดังตัวอย่างข่าวต่อไปนี้

“เอาเป็นว่าถ้าไม่มีเหตุนองเลือดตรงหน้าเจอเหตุสุดวิสัยเสียไม่ได้จริง ๆ ทหารก็ยังไม่ลงมือ ผลก็คือประชาชนคนกรุงเทพฯ ต้องเผชิญกับยุทธการป่วนแบบ ‘สุดโหด’ แบบที่มาก่อนหน้านัดดีเคย์ มีอบ กำนัน เทพสั่งปิดถนนกันตั้งแต่เย็นถึงค่ำวันที่ 12 มกราคม ประชาชนที่ไม่รู้ล่วงหน้าเผ่นกลับบ้านกันแทบไม่ทัน รถติดวินาศสันตะโร”

(ไทยรัฐ, 14 มกราคม 2557, น.3)

จากข้อความข่าวข้างต้นปรากฏคำว่า ยุทธการ ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่อยู่ในแวดวงความหมายของการต่อสู้ในสงคราม แสดงให้เห็นภาพเหตุการณ์ความไม่ปกติของบ้านเมืองที่มีการชุมนุมปิดถนนของกลุ่ม กปปส. มีการใช้คำว่า ยุทธการ ซึ่งเป็นคำที่ใช้การรบ แต่เมื่อนำมาใช้ในสถานการณ์ความวุ่นวายที่คนกรุงเทพฯ ต้องเผชิญแสดงการเปรียบเทียบระหว่างวิธีการปฏิบัติของฝ่ายกปปส.กับยุทธวิธีการรบในยามสงคราม

2. อุปลักษณะมโนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือไฟ

เป็นการแสดงความคิดที่มีการเปรียบเทียบความขัดแย้งทางการเมืองว่าเป็นเหมือนไฟ โดยเมื่อไฟ ก่อตัวหรือถูกจุดขึ้นแล้วก็อาจเกิดจากการจุดประกายไฟแล้วทำให้เกิดการปะทุ ลูกกลม และความร้อน พบ ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนอุปลักษณะมโนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือไฟ เช่น คำว่า คุกรุ่น ขนนวน ลูกกลม ปะทุ น้ำมัน เป็นต้น ดังตัวอย่างสถานการณ์ซึ่งสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งต่อไปนี้

“...แต่แทนที่รัฐบาลจะกระตือรือร้นในการนำตัวอดีตนายกฯ กลับมารับโทษ...กลับปล่อยปละละเลยให้ท.ต.ท.ทักษิณ ใช้เวทีในต่างแดนเป็นศูนย์บัญชาการโฆษณาชวนเชื่อปลุกกระดมทำลาย ประเทศไทยและขยายความไร้ความในชาติให้ลูกหลานบานปลายจนมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่สงครามมวลชน”

(แนวหน้า, 28 ต.ค.51 หน้า 2)

จากข้อความข้างต้นปรากฏคำว่า ลูกหลาน ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่อยู่ในแวดวงความหมายของไฟ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความขัดแย้งที่มีอยู่เดิมประกอบกับความไม่จริงจังในการปฏิบัติหน้าที่ของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ทำให้ความขัดแย้งยิ่งเพิ่มมากขึ้น การใช้คำว่า ลูกหลาน ซึ่งโดยปกติหมายถึง แผ่วว้างออกไปโดย เร่วมักใช้กับไฟ แต่เมื่อนำมาใช้กับความขัดแย้งในความหมายว่ามีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจึงเป็นการเปรียบเทียบ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับการลูกหลานของไฟ

3. อุปลักษณ์โนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการแสดงบทบาทสมมติ

เป็นการแสดงความคิดที่มีการเปรียบเทียบความขัดแย้งทางการเมืองว่าเป็นเหมือนการแสดงบทบาทสมมติ โดยแบ่งการแสดงบทบาทสมมติเป็นรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนักแสดงจะแสดงไปภายใต้บทบาท บรรยากาศ และช่วงเวลาของการแสดง พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนอุปลักษณ์โนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมือง คือการแสดงบทบาทสมมติ เช่น คำว่า จิว ภาพยนตร์ ตัวละคร พระเอก ฉาก ตอนจบ เป็นต้น ดังตัวอย่าง ข่าวดังต่อไปนี้

“...เมื่อปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมืองอันส่งผลให้สังคมมีความเปราะบางทางด้านความรู้สึกทางการเมืองเป็นอย่างมาก เราจะพบเห็นตัวละครหลักที่เป็นมวลชนอย่างน้อย 2 กลุ่มคือ 1. กลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลเดิมซึ่งผู้นำตัวจริงของเขายังคงมีบทบาทในทางการเมืองและมีอิทธิพลต่อ กลุ่มมวลชน และ 2. กลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลปัจจุบัน...”

(มติชน, 7 พ.ค.53 หน้า 7)

จากข้อความข้างต้นปรากฏคำว่า ตัวละคร ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่อยู่ในแวดวงความหมายของการแสดง บทบาทสมมติ โดยในความขัดแย้งนี้แสดงให้เห็นว่าการเล่นละครคือการสวมบทบาททำอะไรบางอย่างซึ่งไม่ใช่ตัวจริง ไม่ตรงไปตรงมาหรือแสดงไปตามบทบาทที่ได้รับ จากตัวอย่างที่ยกมากล่าวถึงสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศ ที่มีผลต่อความรู้สึกของคนในชาติ การใช้คำว่า ตัวละคร ซึ่งโดยปกติหมายถึงผู้แสดงบทบาท แต่ในที่นี้ใช้คำ

ว่าตัวละคร แทนคนฝ่ายต่าง ๆ แสดงการเปรียบเทียบระหว่างบุคคลที่ขัดแย้งกันกับตัวละครซึ่งเป็นองค์ประกอบของการแสดง

4. อุปลักษณ์โนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการแข่งขันเกม/ กีฬา

เป็นการแสดงความคิดที่มีการเปรียบเทียบความขัดแย้งทางการเมืองว่าเป็นเหมือนการแข่งขันเกม/ กีฬา โดยการแข่งขัน เกม/ กีฬาแต่ละประเภทจะมีวิธีเล่นหรือแข่งขันเพื่อให้สามารถชนะฝ่ายตรงข้ามด้วย กลวิธีที่แตกต่างกันไป และในการจัดการแข่งขันอาจต้องใช้สนามหรือสถานที่สำหรับการแข่งขันโดยเฉพาะ เพื่อรองรับการจัดการกิจกรรม ทั้งนี้พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนอุปลักษณ์โนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมือง คือการแข่งขันเกม/ กีฬา เช่น คำว่า มวย จัดข้อ คู่ชก น็อก ระฆัง สั่งเวียน ยก แชมป์ ประชัน เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากข้อความข่าวดังต่อไปนี้

“ประชันกัน 2 สี 2 เวที ระหว่างสังเวียนลุมพินีของคุณสุเทพ เทือกสุบรรณภายใต้ช็อกปส. กับอีก สังเวียนในฐานะแชมป์เก่าของคุณจตุพร พรหมพันธุ์แห่งค่ายนปช.”

(ไทยรัฐ, 7 เม.ย.57 หน้า 6)

จากข้อความข้างต้นปรากฏคำว่า ประชัน สังเวียน แชมป์ ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่อยู่ในแวดวงความหมายของเกม/ กีฬา โดยเฉพาะกีฬาชนไก่แต่ก็นำมาใช้กับกีฬามวยด้วย และจากตัวอย่างข่าวที่ยกมากล่าวถึงการนัดหมายชุมนุมพร้อมกันของกลุ่มที่มีความขัดแย้งกันทางการเมืองสองกลุ่ม ในที่นี้มีการนำคำว่า ประชัน สังเวียน แชมป์ มาใช้ในบริบททางการเมืองที่มีการนัดหมายชุมนุมกันของคนจำนวนมากแสดงให้เห็น การเปรียบเทียบความขัดแย้งกันทางการเมืองของคนสองกลุ่มกับการแข่งขันชกมวย ทั้งนี้เพื่อชิงความเป็น หนึ่งในบนพื้นที่ที่จัดเป็นคอกหรือวงล้อมเหมือนกับการแข่งขันชกมวยของคนสองฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่งเคยเป็นผู้ ชนะอีกฝ่าย เปรียบเหมือนการแข่งขันเกม/ กีฬาที่มีเป้าหมายว่าจะต้องชนะคู่แข่ง

5. อุปลักษณ์โนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือพฤติกรรมของสัตว์

เป็นการแสดงความคิดที่มีการเปรียบเทียบความขัดแย้งทางการเมืองว่าเป็นเหมือนพฤติกรรมของสัตว์ ซึ่งสัตว์แต่ละชนิดจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนอุปลักษณ์ โนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือพฤติกรรมของสัตว์ เช่น คำว่า กัด จิกตี ชักใย พาดวงพาดงา ลอบกัด เป็นต้น ดังปรากฏในข้อความข่าวดังต่อไปนี้

“ปัญหาของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ยามนี้คือการต้องผจญกับศึก 2 ด้านพร้อม ๆ กัน ด้านหนึ่ง เป็นศึกจากกลุ่มพันธมิตรภูษาคติที่ยกพลเรือนแสนปิดล้อม ทำเนียบรัฐบาลพร้อมตะโกนขับไล่ให้ลาออก อีก ด้านหนึ่ง เป็นศึกจาก 3 พรรคฝ่ายค้านที่เดินหน้าต่อต้านการเลือกตั้ง 2 เมษายน กับศึกแรกถ้าประเมินจาก สถานการณ์ขณะนี้ต้อง ถือว่าพ.ต.ท.ทักษิณสามารถต้านยันอยู่ได้ในระดับหนึ่ง หลังจากถูกรุกไล่จិតมานาน”

(ข่าวสด, 21 มี.ค.49 หน้า 6)

จากข้อความข้างต้นปรากฏคำว่า *จิกตี* ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่อยู่ในแวดวงความหมายของสัตว์ กล่าวถึง ปัญหาต่าง ๆ ที่พ.ต.ท.ทักษิณต้องเจอ การใช้คำว่า *จิกตี* ซึ่ง โดยปกติหมายถึง กิริยาของนกหรือไก่ที่เอา จงอยปากสับ แต่ในที่นี้มีการนำคำว่า *จิกตี* มาใช้ในสถานการณ์ที่พ.ต.ท.ทักษิณ ถูกกดดันให้ออกมาแสดง ความรับผิดชอบและต้องถูก ดำเนินคดีตามกฎหมายในข้อกล่าวหาต่าง ๆ จึงเป็นการ เปรียบเทียบระหว่าง พฤติกรรมของสัตว์กับพฤติกรรมที่มุ่ง การทำลายหรือการทำให้ฝ่ายตรงข้ามหรือคู่ขัดแย้งพ่ายแพ้ แต่ในที่นี้ แสดงให้เห็นว่าพ.ต.ท.ทักษิณ สามารถจัดการได้กับการที่ถูกฝ่ายพันธมิตรกดดันซึ่งเหมือนกับอาการของนก หรือไก่ที่ถูกฝ่ายศัตรูหรือฝ่ายตรงข้ามใช้จงอยปากจิกตี

6. อุปลักษณณ์โน้ตศัพท์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือความเจ็บป่วย

เป็นการแสดงความคิดที่มีการเปรียบเทียบ ความขัดแย้งทางการเมืองว่าเป็นเหมือนความเจ็บป่วย ทั้งนี้ อาการเจ็บป่วยของคนไข้อาจพบได้ตั้งแต่ระดับที่ไม่รุนแรงมาก ไปจนถึงขั้นอาการหนัก กล่าวคือมีการแสดง สภาพของความ เจ็บป่วย หากพบว่ามี ความขัดแย้งทางการเมืองมากจะมี อาการ *โคม่า* แต่ถ้าขัดแย้งทาง การเมืองน้อยอาการจะยังไม่ ถึงขั้น *โคม่า* โดยพบถ้อยคำอุปลักษณณ์ที่สะท้อนอุปลักษณณ์โน้ต ศัพท์ ความขัดแย้ง ทางการเมืองคือความเจ็บป่วย เช่น คำว่า *คนไข้ มะเร็ง โคม่า รักษา* เป็นต้น ดังข้อความข้างต่อไปนี้

“‘วัดไข้’ วินิจฉัยวิกฤติ! ‘พิษการเมือง’ ล้ำสุดถึงขีด ‘โคม่า’ งดจนชั้นคลั่งขึ้นทุกขณะ สำหรับความ ระส่ำของ ‘การเมืองไทย’ ยุคนี้งวดชั้นเช่นเดียวกับปัญหา ‘เศรษฐกิจไทย’ จากพิษการเมืองบวกกับ วิกฤติน้ำมันแพง งวดชั้นเช่นเดียวกับปัญหา ‘สังคมไทย’ ที่เป็นยุคคนไทย โดยรวมมีความสุขลดน้อยลง ชั่วโม่งนี้ประชาชนคนไทยยังต้อง ปรับตัว-ทำใจ ด้วย ‘พิษการเมือง’ ยังแผ่ชานอย่างรุนแรง”

(เดลินิวส์, 7 ก.ค.51 หน้า 3)

จากข้อความข้างต้นปรากฏคำว่า *ไข้ โคม่า* ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่อยู่ในแวดวงความหมายของ ความเจ็บป่วย กล่าวถึงบรรยากาศความขัดแย้งทางการเมือง ในประเทศไทยที่มีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผล กระทบต่อ เศรษฐกิจทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจตามมา การใช้คำว่า *ไข้* ซึ่งแสดงถึงอาการไม่สบายตัว แสดงถึงความไม่ปกติทาง การเมือง และ *โคม่า* ซึ่งโดยปกติเป็นคำทับศัพท์ที่มาจาก ภาษาอังกฤษใช้เรียก อาการป่วยที่อยู่ในขั้นสาหัส แต่ในที่นี้ มีการนำคำว่า *โคม่า* มาใช้กับสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง กันอย่าง รุนแรงทางการเมืองซึ่งส่งผลให้เกิดความตึงเครียด จึงเป็นการเปรียบเทียบระหว่างระดับความเสียหายที่ เกิด จากความขัดแย้งกับอาการหรือภาวะความเจ็บป่วยแสดงให้เห็นผลกระทบทางการเมืองที่อยู่ในขั้นรุนแรง เปรียบเหมือน อาการเจ็บป่วยที่อยู่ในขั้นสาหัส

7. อุปลักษณณ์โน้ตศัพท์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือความเชื่อ

อุปลักษณณ์โน้ตศัพท์ ความขัดแย้งทาง การเมืองคือความเชื่อ เป็นการแสดงความคิดที่มีการ เปรียบเทียบ ความขัดแย้งทางการเมืองว่าเหมือนความเชื่อ โดยความเชื่อของแต่ละคนอาจมีสิ่งทับซ้อน การปฏิบัติ และ ผลที่ได้รับแตกต่างกันไป ทั้งนี้พบถ้อยคำอุปลักษณณ์ที่สะท้อน อุปลักษณณ์โน้ตศัพท์ ความขัดแย้งทางการเมือง คือความเชื่อ เช่น คำว่า *ผี เช่น สังเวศ กรรม อเวจี เป็นต้น* ดังปรากฏใน ข้อความข้างต่อไปนี้

“ในที่สุดวันที่ 7 ตุลาคม 2551 นี้ก็เป็นบทพิสูจน์ว่า คนไทยจะต้องตายสังเวศการเมืองอีกและ อนาคต ต่อจากนี้ไปไม่วันใดก็วันหนึ่ง ไม่ช้าก็เร็ว พวกเรา จะต้องตายสังเวศกันอีกจนเลือดนองแผ่นดิน แรงกว่านั้น สงครามการเมืองระหว่างคนไทยยังไม่อาจปิดไปว่าจะไม่ เกิดขึ้นได้”

(ผู้จัดการรายวัน, 14 ต.ค. 51 หน้า 13)

จากข้อความข้างต้น กล่าวถึง เหตุการณ์ที่กลุ่มพันธมิตรบุกยึดทำเนียบรัฐบาลและรัฐสภา เพื่อ ชัดขวางไม่ให้ นายสมชาย วงษ์สวัสดิ์ เข้าไปแถลง นโยบายจนเกิดการปะทะกันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจทำให้มีผู้ บาดเจ็บและเสียชีวิต การใช้คำว่า *สังเวศ* ซึ่งปกติหมายถึง การบวงสรวง แต่ในที่นี้นำมาใช้กับบริบทที่มี ความขัดแย้ง กันทางการเมือง แสดงถึงการทำให้เกิดความเสียหายจนถึง ขั้นบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ทั้งนี้เพื่อ จะได้นำความเสียหาย นั้นมาเป็นเครื่องบูชาต่อเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

จึงเป็นการเปรียบเทียบ เหตุการณ์อันสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมืองกับการสังเวชซึ่งเป็นกรปฏิบัติตามความเชื่อตนเอง

การอภิปรายผล

การใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เพื่อแสดงความขัดแย้งทางการเมืองในงานวิจัยนี้ สามารถสื่อให้เห็นมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อความขัดแย้งทางการเมืองได้ ทั้งนี้ระบบความคิดของมนุษย์ถือว่าเป็นผลพวง มาจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการถูกหล่อหลอมโดยสังคมและวัฒนธรรมโดยไม่รู้ตัว การศึกษา ภาษาในเชิงปริชานจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่มีความน่าสนใจ เพราะจะทำให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจถึงความคิดของผู้ใช้ภาษาได้ และจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าลักษณะเด่นที่มีร่วมกันของความขัดแย้งแต่ละแบบคือ การปรากฏของบุคคลที่เป็นคู่ขัดแย้งกันและผลที่จะตามมาจากความขัดแย้ง แม้ว่าจะไม่สามารถระบุได้ อย่างชัดเจนว่าท้ายที่สุดของความขัดแย้งนั้น ฝ่ายใดจะอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าหรือควบคุมอีกฝ่ายหนึ่งได้ แต่ ผลของความขัดแย้งจะนำมาซึ่งความเสียหายกระทบต่อทั้งสองฝ่ายและต่อบ้านเมืองอย่างหนัก กล่าวคือ ความขัดแย้งเป็นนามธรรมที่มีความซับซ้อนหลายมิติ การสื่อสารเกี่ยวกับความขัดแย้งจึงพบว่าถูกนำเสนอ ผ่านอุปลักษณ์มโนทัศน์หลายแบบร่วมกัน โดยอุปลักษณ์มโนทัศน์แต่ละแบบที่พบจะสื่อสารลักษณะเด่น แต่ละมิติของความขัดแย้งได้แก่ ความขัดแย้งที่ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล 2 ฝ่ายถูกนำมาสื่อสารผ่าน อุปลักษณ์มโนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการต่อสู้ ความขัดแย้งทางการเมืองคือพฤติกรรมของ สัตว์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการแข่งขัน เกม/ กีฬา และ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการแสดงบทบาทสมมติ นอกจากนี้ความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายถูกนำมาสื่อสารผ่านอุปลักษณ์มโนทัศน์ ความขัดแย้งทางการเมืองคือการต่อสู้ ความขัดแย้งทางการเมืองคือไฟ ความขัดแย้งทางการเมืองคือ ความเจ็บป่วย และ ความขัดแย้งทางการเมืองคือความเชื่อ

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยนี้เสนอผลการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ความขัดแย้งที่ได้จากข่าว บทความข่าวใน หนังสือพิมพ์ไทย 6 ชื่อฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน ผู้จัดการรายวัน ข่าวสด ไทยรัฐ แนวหน้า และ เติลนิวิสต์ซึ่งได้จากการสืบค้นทางกฤตภาคออนไลน์ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์

อุปลักษณ์มโนทัศน์ ความขัดแย้งในวิกฤตการณ์การเมืองไทยที่ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์ไทยช่วง พ.ศ.2548-2557 โดยผลการวิจัยจะ ทำให้เราได้ทราบมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่แสดงความขัดแย้งจำนวน 4,675 ถ้อยคำสามารถ สะท้อนให้เห็นอุปลักษณ์มโนทัศน์ความขัดแย้งในข่าวการเมืองไทย 7 แบบ ดังนี้ ความขัดแย้งทางการเมือง คือการต่อสู้ ความขัดแย้งทางการเมืองคือไฟ ความขัดแย้งทางการเมืองคือ การแสดงบทบาทสมมติ ความขัดแย้งทางการเมืองคือเกม/ กีฬา ความขัดแย้งทางการเมืองคือพฤติกรรมของสัตว์ ความขัดแย้ง ทางการเมืองคือความเจ็บป่วย และ ความขัดแย้งทางการเมืองคือความเชื่อ

อย่างไรก็ตามการศึกษาอุปลักษณ์มโนทัศน์ความขัดแย้งทางการเมืองอาจทำในเชิงเปรียบเทียบในแต่ละช่วงเวลา เช่น เปรียบเทียบอุปลักษณ์มโนทัศน์ความขัดแย้งทางการเมืองช่วงก่อนและหลังเหตุการณ์ รัฐประหาร (19 กันยายน 2557) หรืออาจศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ในหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เห็นมุมมองที่มีความหลากหลายครอบคลุมมากขึ้น นอกจากนี้การศึกษาความขัดแย้งทางการเมืองผ่านการใช้ภาษายังอาจศึกษาโดยใช้แนวคิดจากนักวิชาการ อื่น เช่น ฮัลลiday (Halliday, 1994) อ้างถึงในเจดชัย อุดมพันธ์, 2555 : 46-47) โกทลี (Goatly, 1998 อ้างถึง ในณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2542 : 256-258) ที่ศึกษาหน้าที่ของอุปลักษณ์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

1. กนกกาญจน์ วรสีหะ. (2555). “การชุมนุมทางการเมืองคือการทำสงคราม” มโนทัศน์ที่สะท้อนจากอุปลักษณ์. ข่าวการชุมนุมทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ไทย. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 13(2), 49-55.
2. เจดชัย อุดมพันธ์. (2555). อุปลักษณ์เกี่ยวกับโรคในภาษาไทยถิ่นใต้. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
3. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2542). “หน้าที่ของอุปลักษณ์จากมุมมองของผู้พูดภาษาไทย”, ภาษาและวรรณคดีไทย. 16 (ธันวาคม), 249-268.

4. รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม. (2551). **อุปสรรคที่
นักการเมืองไทยใช้ : การศึกษาตามแนว
อรรถศาสตร์ปริชาน และวจนปฏิบัติศาสตร์.**
(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
5. สุนัย เศรษฐบุณยสร้าง. (2553). **สังคมวิทยาของ
ความแตกแยกในระบบสังคมการเมืองไทย.**
กรุงเทพฯ : อูษาการพิมพ์.
6. อูษา พดพิชัยวิบูลย์. (2544). **การศึกษาอุป
สรรคเรื่องการเมืองในภาษาไทยตามแนว
อรรถศาสตร์ปริชาน.** (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
กรุงเทพฯ.
7. Goatly, Andrew. (1998). **The Language
of Metaphor.** New York : Routledge.
8. Halliday, M.A.K. (1994). **An Introduction
to Functional Grammar.** 2nd ed. London:
Arnold.
9. Lakoff, George and Johnson, Mark.
(1980, 2003). **Metaphors We Live By.**
Chicago : University Of Chicago Press.